

YHDENVERTAISUUS

VALTUUTETTU

**DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN
NON-DISCRIMINATION OMBUDSMAN
OVTTAVEARDÁSAŠVUOĐAÁITTARDEADDJI**

POHJOISMAAT IHMISKAUPAN MARKKINA-ALUEENA

HYVÄSIKÄYTÖN PSYYKKISET
SEURAUKSET JA RIKOSPROSESSI

MAIJA KOSKENOJA 26.10.2016

Case - Mallitoimisto

- Epäiltynä 48-vuotias itäsuomalainen mies
- Antoi virheellisesti itsestään kuvan mallitoimiston johtajana ja vaikutusvaltaisena toimijana mallimaailmassa – tosiasiasa eroottista ohjelmatarjontaa
- Työhaastattelujen yhteydessä otti hakijoista 'mallikuvia' ja sai manipuloimalla hakijat riisuuntumaan alasti ja kuvasi heitä
- Käytti osaa hakijoista työhaastattelussa ja 'työkeikoilla' seksuaalisesti hyväksi ja kiristi ottamillaan kuvilla työntekijöitä
- Jutussa 25 asianomistajaa
- Tuomittiin kymmenistä seksuaalirikoksista (12 v 6 kk – KKO 10 v 6 kk)
- Asianomistajille tuomittujen korvausten määrä noin 200.000€

Asianomistajan tarina

- 18-vuotias kantasuomalainen lukiolaistyttö, haaveili mallin työstä
- Haki mallin töitä MOL:n sivuston kautta – työsopimus
- Kauneuskilpailuja, esiintymisiä
- Psykkistä manipulointia ja vähitellen raaistuvaa seksuaalista hyväksikäyttöä (20 syytenimikettä)
- Kiristämistä työhaastattelussa otettujen kuvien ja 'sakkopykälän' avulla
- Avun hakeminen poliisista
- Käytettiin seksuaalisesti hyväksi tekijän erotiikkatoiminnassa
- Hyväksikäytöstä hyvin vakavia psyykkisiä vammoja

Miten hyväksikäytön seuraukset vaikuttavat rikosprosessiin?

- Tunnusmerkistötekijöiden täytyminen
- Suppean tulkinnan raja
- Vahingonkorvausvaatimukset
- Asianomistajan kyky tuottaa koherentti kertomus tapahtumien kulusta
- Salijärjestelyt pääkäsittelyssä

Ihmiskauppa

RL 25 luku 3 §

Joka

[KEINO]

1. käyttämällä hyväksi toisen **riippuvaista asemaa tai turvatonta tilaa**,
2. erehdyttämällä toista tai tämän erehdystä hyväksikäyttämällä,
3. maksamalla korvauksen toista vallassaan pitävälle henkilölle tai
4. ottamalla vastaan korvauksen

[TEKOTAPA]

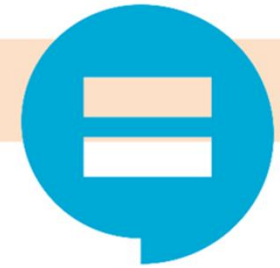
ottaa toisen valtaansa, värvää toisen taikka luovuttaa, kuljettaa, vastaanottaa tai majoittaa toisen

[TARKOITUS]

hänen saattamisekseen 20 luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun tai siihen rinnastettavan seksuaalisen hyväksikäytön kohteeksi, pakkotyöhön tai muuhun ihmisarvoa loukkaaviin olosuhteisiin taikka elimien tai kudoksien poistamiseksi taloudellisessa hyötymistarkoituksessa on tuomittava ihmiskaupasta vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

Miten hyväksikäytön seuraukset vaikuttavat rikosprosessiin?

Jotta tuomioistuin uskoisi, että tämä tarina on totta

TARVITAAN ASIANTUNTIJATODISTAJIA

Seksuaalisen hyväksikäytön dynamiikasta todistaminen

Asianomistajan status

- Terapeutti
- Yksilötyön tekijät
- Hoitava psykiatri
- Psykiatrian poliklinikka
- Oikeuspsykiatrian yksikkö

Kliininen kokemus ja tieteellinen näyttö hyväksikäytön dynamiikasta

- Oikeuspsykiatri

Kliininen kokemus ja tieteellinen näyttö hyväksikäytön dynamiikasta

- Mitä tarkoittaa manipulaatio?
- Miten manipulaatio vaikuttaa uhriin?
- Onko tekijöitä, jotka voivat altistaa henkilön manipulaatiolle?
- Liittyykö hyväksikäyttöön häpeää tai syyllisyyttä? Miksi?
- Miten traumatisoituminen vaikuttaa muistiin?
- Onko kokemusperäisesti tunnettua, että hyväksikäytetty ei pakene, huuda, lähde pois tilanteesta? Miksi?
- Onko kokemusperäisesti tunnettua, että hyväksikäytetty ei hae jälkikäteen apua/puhu asiasta kenellekään? Miksi?
- Onko kokemusperäisesti tunnettua, että hyväksikäytetty voi altistaa itsensä uudelleen hyväksikäytölle? Miksi hän tekee näin?
- Mitä hyväksikäyttö uhrissa aiheuttaa?

MITEN HYVÄKSIKÄYTÖN SEURAUKSIA ARVIOITIIN TUOMIOISSA?

Helsingin käräjäoikeus R 11/7955 7.12.2011

Johtopäätökset

- Asianomistaja on oireillut vakavasti hyväksikäytön takia
- Asianomistaja on asiantuntijoiden mukaan toiminut kuten hyväksikäytetyt henkilöt tyypillisesti toimivat

Helsingin käräjäoikeus R 11/7955 7.12.2011

Tunnusmerkistötekijöiden täytyminen

- Esitetyn näytön perusteella tunnusmerkistötekijät ovat täyttyneet
- Asianomistaja ei ole enää sen jälkeen, kun hän on hakenut apua poliisilta, kyennyt oma-aloitteisesti suojelemaan itseään tai hakemaan apua – vastaaja syyllistynyt ihmiskauppaan.

Helsingin hovioikeus R 12/699 5.7.2013

Johtopäätökset

- Asianomistajalla vakavia traumatisoitumisen oireita
- Asiantuntijat kuvanneet niitä tyypillisiksi hyväksikäytön oireiksi

Helsingin hovioikeus R 12/699 5.7.2013

Tunnusmerkistötekijöiden täytyminen

- Psyykkisen terveydentilan häiriintyminen on johtunut vastaajan menettelystä
- Tämä tila ilmentää sitä, että henkilö on ollut vastaajan **vallan alla**

KORKEIN OIKEUS 4.12.2015

- Tunnusmerkistötekijän (valtaanotto) täytyminen

KKO katsoo, **ettei** vastaajan vallankäytössä ole ollut kysymys sellaisesta **pakottavasta tai intensiteetiltään voimakkaasta määräämisvallan käyttämisestä**, mitä ennakkoratkaisussa **KKO 2014:80** on valtaanottamisen tunnusmerkistön täyttämiseksi **edellytetty**.

Ihmiskauppasäännöksen tunnusmerkistötekijä "ottaa valtaansa" ei siten täyty tässä tapauksessa."

POHDINTAA

- Tuomioistuimen kokoonpanon ja menettelyn (suullinen/kirjallinen) vaikutus tuomioon?
- Miten prosessi vaikutti asianomistajaan?
- Mitä on opittu?
 - Lainsäädäntömuutokset
 - Tekijäpatologian ymmärtäminen
 - Uhrikäyttäytymisen ja traumatisoitumisen ymmärtäminen
- Tarvitaan rakenne psyykkisen tilan arviointia varten
- Olisiko yksinäisten sotureiden aika ohitse?

KIITOS.

YHDENVERTAISUUS
VALTUUTETTU

DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN
NON-DISCRIMINATION OMBUDSMAN
OVTTAVEARDÁSAŠVUOĐAÁITTARDEADDJI

